

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Tomášem Švecem, Ph.D., ve věci

žalobce: I. A. V., narozený dne X
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 6. 2024, č. j. X,
takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 12. 6. 2024, č. j. X, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se náhrada nákladů řízení nepřiznává.
- III. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 12. 6. 2024, č. j. X (dále jen „**napadené rozhodnutí**“). Tím byly podle ustanovení § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení**“) a ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“) zamítnuty jeho námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 28. 3. 2024, č. j. X (dále jen „**prvostupňové rozhodnutí**“).

2. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná podle ustanovení § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o důchodovém pojištění**“) přiznala žalobci starobní důchod od 29. 2. 2024 ve výši X Kč s tím, že výplata starobního důchodu přiznaného od 29. 2. 2024 nenáleží.

II. Podstatný obsah žaloby

3. Žalobce v podané žalobě konstatoval, že dne 29. 2. 2024 požádal o starobní důchod, i když mu nárok na nekrácený důchod vznikne až X. Jeho žádost byla vyvolána obavou z možné ztráty pracovního místa. Zdůraznil, že hlavním účelem podaných námitek bylo, aby mu byl důchod přiznán až od 26. 11. 2025. V námitkách napadal též skutečnost, že nebyla zohledněna doba od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995. Předpokládal, že ještě před vydáním rozhodnutí mu žalovaná sdělí, jak šetření dopadlo, aby se k tomu v průběhu správního řízení mohl vyjádřit.
4. Dále žalobce zdůraznil, že z jeho podání ze dne 9. 5. 2024 bylo patrné, že chtěl změnit datum přiznání starobního důchodu. Pokud přitom takový postup nebyl možný, měl o tom být poučen. Úřední osobě totiž muselo být zřejmé, k čemu jeho podání směřovalo, a to bez ohledu na skutečnost, že žádost o přiznání důchodu ke dni 26. 11. 2025 byla předčasná. Poukázal na případ své známé, kterou úřední osoba upozorňovala na to, jakým způsobem eventuálně dále postupovat. V jeho případě však k ničemu takovému nedošlo. Jeho věc přitom bylo možné řešit vzetím původní žádosti zpět a podáním nové žádosti.
5. Žalobce měl také za to, že s ním bude žalovaná před vydáním rozhodnutí komunikovat. Odkázal přitom na ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu. Za nepochopitelnou označil skutečnost, že do správního spisu mu bylo umožněno nahlédnout až po vydání napadaného rozhodnutí. Podotkl také, že mu stačilo sdělit, že změna data přiznání není v dané fázi řízení možná, a on by žádost vzal zpět.
6. Taktéž žalobce uvedl, že by chtěl vzít žádost z 29. 2. 2024 zpět, což není v případě pravomocně skončené věci možné. Nesmí mu být přitom na újmu, že má vysokoškolské vzdělání. I taková osoba má nárok na přiměřené poučení zvláště tehdy, když úřední osobě muselo být jasné, že vede řízení ke své škodě. Zmíněná známá osoba byla taktéž správně poučena, aby nepostupovala v řízení ke své škodě. Každá žádající osoba by podle něj měla být poučena, že v daném případě není možné v rámci námitkového řízení měnit termín dne, od kterého bude přiznán starobní důchod. Závěrem podané žaloby proto navrhl zdejšímu soudu, aby zrušil napadené rozhodnutí.

III. Vyjádření žalované

7. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě zrekapitulovala obsah podané žaloby a zmínila také některé skutečnosti vyplývající ze správního spisu. Následně uvedla, že žalobce uplatnil žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku zcela v souladu s ustanovením § 82 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Pro řízení o přiznání dávky důchodového pojištění platí striktně zásada dispozitivit a účastník řízení má možnost svobodně se rozhodnout, zda žádost o dávku uplatní či nikoliv. Rovněž je na něm, jakou konkrétní dávku požaduje a od kdy. Obsahem žádosti žalobce byl tedy vymezen předmět řízení a jedině v tomto rámci se mohla pohybovat. Podotkla, že uvedené zákonné limity respektovala a v rámci námitkového řízení rozhodla o věci, o níž správní řízení bylo od počátku vedeno.

8. Dále žalovaná k námitce týkající se nezohlednění doby pojištění od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 poznamenala, že v řízení ve věcech důchodového pojištění se nepoužije ustanovení správního řádu o vyjádření účastníků k podkladům rozhodnutí. Poukázala rovněž na ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění týkající se situací, které nastaly po nabytí právní moci rozhodnutí o přiznání důchodu nebo úpravě jeho výše.
9. Taktéž žalovaná odkázala na ustanovení § 82 odst. 4 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, podle kterého lze podat žádost nejdříve 4 měsíce přede dnem, od kterého občan žádá dávku důchodového pojištění přiznat. Zdůraznila, že žalobce svou žádost nevzal zpět. V rámci uplatněných námitek se domáhal toliko přerušení řízení do doby, než budou k dispozici doklady prokazující dobu pojištění. Nezbylo jí tedy než rozhodnout v rámci uplatněných námitek. Nemůže předjímat vůli pojištěnce. Žalovaná také zmínila, že všichni účastníci řízení mají možnost nahlížet do spisu a žalobce tohoto svého práva až dne 2. 7. 2024.
10. Posléze žalovaná zopakovala, že určení data, od kterého požaduje přiznání dávky, je pouze na žadateli. Žalobce tedy od ní nemohl očekávat, že bude předem znát jeho záměr změnit toto datum nebo jej snad k takové změně nabádat. Poukázala na ustanovení § 86 odst. 4 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení s tím, že jeho užití závisí pouze a jen na vůli účastníka. Že jej žalobce řádně nevyužil jí nelze klást k tíži. Jestliže tedy žalobce projevil vůli, aby mu byla dávka přiznána od určitého data, byla povinna ji respektovat. Dodala, že je na účastníku samotném, zda se na ni obrátí s dotazem ohledně určení data přiznání dávky a do jaké míry si svá práva ohlíká.
11. Žalovaná tedy uzavřela, že postupovala správně a navrhla zdejšímu soudu, aby podanou žalobu zamítl.

IV. Obsah správního spisu

12. Ze správního spisu zjistil zdejší soud následující podstatné skutečnosti.
13. Ve správním spisu je kromě dalších podkladů založen formulář žádosti žalobce o starobní důchod. Jako druh důchodu je v něm uveden starobní důchod před dosažením důchodového věku. Jako datum uplatnění nároku, sepsání žádosti i přiznání je uvedeno 29. 2. 2024. Rovněž žalobce uvedl, že žádá o přiznání důchodu bez výplaty a že výdělečná činnost trvá. Součástí formuláře je mimo jiné i prohlášení žalobce, že byl poučen o trvalém krácení požadovaného důchodu a také o tom, že do dosažení důchodového věku při výkonu výdělečné činnosti v rozsahu zakládajícím účast na důchodovém pojištění výplata starobního důchodu přiznaného podle § 31 zákona o důchodovém pojištění nenáleží.
14. Součástí správního spisu byly i doklady týkající se dob pojištění a vyměřovacích základů. Mimo jiné se jednalo o evidenční list důchodového zabezpečení vydaný Českou zemědělskou univerzitou z 10. 12. 1998. Z něj se podává nepřetržitá doba zaměstnání žalobce od 1. 4. 1995 do 31. 3. 1998. Za rok 1995 je v něm uvedeno 275 započtených dnů, náhradní doba 59 dnů a hrubý výdělek 53 729 Kč. Dále bylo založeno také potvrzení vydané Střední odbornou školou stavební a zahradnickou Praha 9, Učňovská 1, ze dne 10. 8. 2015, která potvrdila, že žalobce byl v této škole zaměstnán od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995.

15. Žalovaná rozhodla o žádosti žalobce prvostupňovým rozhodnutím, jímž mu podle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění starobní důchod přiznala. V jeho odůvodnění mimo jiné uvedla, že pokud byl žalobce pojištěn – zaměstnán i v dobách, které nejsou uvedeny na osobním listě důchodového pojištění, je třeba, aby jí zaslal příslušné doklady k novému posouzení. Dodala, že o době zaměstnání a vyměřovacím základu za období od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 bude rozhodnuto dodatečně po ukončení šetření. Součástí tohoto rozhodnutí byl i osobní list důchodového pojištění žalobce, v němž byla zaznamenána i doba od 1. 4. 1995 do 31. 12. 1995, jako druh doby bylo uvedeno zaměstnání a jako vyměřovací základ byla uvedena částka 53 729 Kč.
16. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce v rámci podání ze dne 26. 4. 2024 námitky. V nich namítal, že žalovaná neměla rozhodovat ve věci samé. Navrhl, aby do doby, než budou k dispozici podklady o době zaměstnání a vyměřovacím základu za období od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995, bylo řízení přerušeno. Prvostupňové rozhodnutí mu totiž neumožňuje podat řádně námitky proti případně jinak přiznané výši starobního důchodu. Rozhodnuto být prozatím nemělo, neboť nebyly zohledněny všechny doby zaměstnání. Také požádal o předložení podkladů pro výpočet důchodu, a to případně prostřednictvím nahlížení do podkladů. Rovněž uvedl, že podává žádost o změnu data přiznání starobního důchodu a to tak, aby mu byl starobní důchod přiznán až od 26. 11. 2025, nikoliv od 29. 2. 2024.
17. Úřední osoba se následně dne 31. 5. 2024 prostřednictvím e-mailu obrátila ohledně zaměstnání žalobce od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 na Střední odbornou školu Jarov Praha 9, Učňovská 100/1, s žádostí o zaslání evidenčního listu důchodového zabezpečení spolu s kopií mzdového listu za rok 1995. V odpovědi ze dne 6. 6. 2024 škola uvedla, že vyžádané dokumenty týkající se žalobce nebyly dohledány. V archivu se nacházela pouze osobní složka s pracovní smlouvou a ukončením s odpovídajícími daty. Zaslala také výkaz odvodů za prosinec 1995, v němž žalobce není vůbec uveden. Dodala, že stejně je tomu v případě měsíců říjen a listopad 1995.
18. Žalovaná tedy následně vydala napadené rozhodnutí, jímž námitky žalobce zamítla. V jeho odůvodnění mimo jiné poznamenala, že žalobce dosáhne důchodového věku dne X. Dále uvedla, že výše procentní výměry byla dle ustanovení § 36 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění snížena o 2 907 Kč. Poznamenala také, že žalobci bude umožněno nahlédnout do spisu a bude písemně vyzván, aby se dostavil v dohodnutém termínu. K žádosti o změnu data přiznání starobního důchodu pak uvedla, že žádost o dávku důchodového pojištění lze podle ustanovení § 82 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění podat nejdříve 4 měsíce přede dnem, od něhož žalobce žádá dávku přiznat. Tuto lhůtu je pak třeba obdobně vztáhnout i na změnu data přiznání starobního důchodu. Žádosti tedy nevyhověla s ohledem na její předčasnost. K době zaměstnání a vyměřovacímu základu za období od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 odkázala na potvrzení o zaměstnání a vyjádření školy s tím, že uvedená škola v měsících říjen, listopad a prosinec 1995 za žalobce neplatila pojistné na veřejné zdravotní pojištění ani pojistné na důchodové pojištění. Doby zaměstnání v období od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 tedy nezhodnotila. Dodala, že pokud má žalobce k dispozici výplatní pásky, které by prokázaly účast či neúčast na důchodovém zabezpečení v části roku 1995, měl je ke svým námitkám přiložit, což neučinil. Vycházela proto z výkazu zaslání školou.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

19. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu dotčeném žalobou, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán podle ustanovení § 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel zdejší soud zejména z následujících ustanovení právních předpisů.
20. Podle ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu *správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.*
21. Podle ustanovení § 28 zákona o důchodovém pojištění *má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.*
22. Podle ustanovení § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění (ve znění účinném do 30. 9. 2024) *má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky.*
23. Podle ustanovení § 31 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění *přiznání starobního důchodu podle odstavců 1 a 2 vylučuje nárok na starobní důchod podle § 29.*
24. Podle ustanovení § 81 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení *se řízení o přiznání dávky důchodového pojištění zahajuje na základě písemné žádosti sepsané v listinné podobě nebo podané v elektronické podobě. Za den uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění se považuje den, kdy se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán se žádostí o sepsání písemné žádosti v listinné podobě o přiznání dávky, nebo den, v němž oprávněný v elektronické aplikaci podle § 82a odst. 1 učinil první úkon směřující k podání žádosti o přiznání dávky v elektronické podobě, pokud ode dne, v němž se oprávněný poprvé obrátil na příslušný orgán s žádostí o sepsání této žádosti nebo v němž oprávněný učinil tento první úkon, do dne sepsání žádosti nebo odeslání žádosti neuplynulo více než 90 dnů a pokud způsob uplatnění nároku na dávku je shodný se způsobem uplatnění žádosti o přiznání dávky.*
25. Zdejší soud se nejprve zabýval námitkou žalobce, že žalovaná postupovala v rozporu s ustanovením § 4 odst. 2 správního řádu, neboť měl být poučen o nemožnosti postupu spočívajícího ve změně data přiznání starobního důchodu.
26. K tomu je v první řadě vhodné předeslat, že poučovací povinnost správního orgánu je v obecné rovině zaměřena na poučení o procesních otázkách. Nezahrnuje poskytování návodu, jak dosáhnout co nejpříznivějšího či žádaného výsledku (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 10. 2010, č. j. 1 As 51/2010-214, ze dne 14. 10. 2010, č. j. 5 As 1/2010-76, či ze dne 13. 1. 2023, č. j. 10 Ads 115/2021-45). V případě řízení týkajícího se sociálních dávek je však poučovací povinnost správního orgánu širší. Odkázat lze na závěry Nejvyššího správního soudu vyjádřené v jeho rozsudku ze dne 26. 8. 2008, č. j. 6 Ads 57/2007-42. V něm Nejvyšší správní soud dovodil, že „žalovaná jakožto výkonný orgán státní správy na úseku sociálního zabezpečení má na základě § 4 odst. 2 správního řádu ve vztahu k žadatelům o dávky sociálního pojištění poučovací povinnost,

jež je projevem ústavně zakotveného práva na právní pomoc, podle kterého má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Poučovací povinnost správního orgánu znamená především povinnost poskytnout dotčeným osobám poučení o právech a povinnostech vyplývajících z právních předpisů upravujících řízení před správními orgány. Poučovací povinnost týkající se otázek hmotného práva má své místo právě v řízeních, jejichž předmětem jsou sociální dávky (dávky důchodového pojištění), a to za předpokladu dodržení zásady rovnosti účastníků řízení a nestranného přístupu k nim.“ I posuzovaná věc se přitom týkala dávek důchodového pojištění a je tak třeba na ni vztáhnout uvedenou širší poučovací povinnost správního orgánu.

27. Žalované lze sice dát za pravdu, že v případě řízení o přiznání dávky důchodového pojištění se skutečně jedná o řízení zahajované výhradně na žádost (viz ustanovení § 81 odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Je tak na žadateli, zda o dávku požádá, jakou dávku bude požadovat a případně i od kdy. Žalobce v posuzované věci nejprve žádal o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku (podle ustanovení § 31 zákona o důchodovém pojištění – tzv. předčasný starobní důchod), a to od 29. 2. 2024, což nijak nerozporuje. Na základě této žádosti bylo zahájeno řízení a z této žádosti žalovaná vycházela. Nicméně v podání zaslaném žalované 7. 5. 2024 (které obsahovalo i námitky proti prvostupňovému rozhodnutí) žalobce mimo jiné výslovně uvedl, že žádá o změnu data přiznání starobního důchodu tak, aby mu byl důchod přiznán až od 26. 11. 2025, nikoliv již od 29. 2. 2024. Žalovaná považovala tuto formulaci za žádost o změnu data přiznání důchodu [ve smyslu ustanovení § 86 odst. 4 písm. a) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení] a v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru, že nejsou splněny podmínky pro vyhovění takové žádosti. S tímto posouzením se však zdejší soud neztotožnil.
28. Z formulace uvedené v podání žalobce je zjevné, že mu jde o posunutí přiznání starobního důchodu až do doby, kdy již bude splňovat podmínku důchodového věku pro přiznání starobního důchodu po dosažení důchodového věku podle ustanovení § 29 zákona o důchodovém pojištění (tzv. řádný starobní důchod). Ostatně i podle žalované žalobce dosáhne důchodového věku dne X. V tomto ohledu nelze pomíjet rozdílnost institutů řádného starobního důchodu a předčasného starobního důchodu. Těmto rozdílům se věnoval Nejvyšší správní soud kupř. v rozsudku ze dne 21. 2. 2025, č. j. 4 Ads 184/2024-20. V něm uvedl, že „vznik nároku na řádný starobní důchod podle § 29 zákona o důchodovém pojištění je hlavním cílem, k jehož dosažení směřuje účast pojištěnce na důchodovém pojištění. Zákon nicméně zohledňuje, že v období před dosažením důchodového věku mohou u každého nastat okolnosti, pro které by jeho účast na důchodovém pojištění až do dosažení důchodového věku mohla být významně ztížena (např. při ztrátě zaměstnání bez vyhlídky na získání nového zaměstnání nebo zhoršení zdravotního stavu). Pojištěnci proto mohou při splnění zákonných podmínek požádat o předčasný starobní důchod podle § 31 zákona o důchodovém pojištění a touto formou získat prostředky pro hrazení životních nákladů ještě před tím, než by jim vznikl nárok na řádný starobní důchod (v době 3 let před dosažením důchodového věku). Je na každém pojištěnci, aby s ohledem na své poměry zvážil účelnost takového postupu. Podle § 31 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění platí, že přiznání předčasného starobního důchodu vylučuje nárok na řádný starobní důchod.“ Primárním cílem, k němuž směřuje účast pojištěnce na důchodovém pojištění tedy je vznik nároku na řádný starobní důchod. Úprava předčasného starobního důchodu toliko reaguje na některé okolnosti, pro které by účast na důchodovém

pojištění až do dosažení důchodového věku mohla být ztížena. Jeho účelem je zamezit nedostatku příjmů v době předcházející dosažení důchodového věku. Umožňuje tedy získat prostředky pro hrazení životních nákladů před vznikem nároku na řádný starobní důchod. Vznik nároku na předčasný starobní důchod pak vylučuje následný vznik nároku na řádný starobní důchod, přičemž výše předčasného starobního důchodu bude zpravidla nižší než u řádného starobního důchodu (až na určité mimořádné situace - srov. body 25 a 27 citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 2. 2025, č. j. 4 Ads 184/2024-20).

29. Ačkoliv tedy žalobce neformuloval svůj požadavek zcela jasně, mělo být podle zdejšího soudu žalované na základě žádosti o změnu data přiznání důchodu zřejmé, že žalobce má již zájem o přiznání řádného starobního důchodu, nikoliv o předčasný starobní důchod. Resp. měla mít minimálně pochybnosti o tom, čeho skutečně chce žalobce svou žádostí dosáhnout. I s ohledem na výše popsané by totiž bylo zpravidla nesmyslné (a nevýhodné) žádat o přiznání předčasného důchodu od data, kdy by již žadatel splňoval podmínku důchodového věku. Pokud tedy žalovaná dospěla k závěru, že způsobem spočívajícím toliko v žádosti o změnu data přiznání důchodu žalobce postupovat nemůže, měla jej v souladu s § 4 odst. 2 správního řádu o tom poučit, případně jej vyzvat k upřesnění, nikoliv rozhodovat o dávce, kterou žalobce de facto nepožadoval (srov. výše zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2008, č. j. 6 Ads 57/2007-42). Zvláště tomu tak je za situace, že nárok na předčasný starobní důchod vylučuje následný vznik nároku na řádný starobní důchod. Jelikož žalovaná uvedeným způsobem nepostupovala a žalobce řádně nepoučila, porušila podstatně ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.
30. Nad rámec výše uvedeného zdejší soud k námitce týkající se zohlednění doby zaměstnání od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 uvádí, že i v tomto ohledu žalovaná nepostupovala správně. V prvostupňovém rozhodnutí žalovaná uvedla, že o době zaměstnání a vyměřovacích základech za období od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 bude rozhodnuto dodatečně po ukončení šetření. Šetření pak provedla v rámci řízení o námitkách. Výsledek tohoto šetření se však žalobce dozvěděl až z napadeného rozhodnutí, v němž žalovaná poznamenala, že tato doba nebude zhodnocena, neboť za žalobce nebylo v rámci zaměstnání u Střední odborné školy stavební a zahradnické Praha 9, Učňovská 1, placeno pojistné (pozn. soudu: uvedená doba se překrývá i s dobou pojištění na základě zaměstnání žalobce u České zemědělské univerzity). Vycházela přitom z informace dodané školou, neboť žalobce ke svým námitkám žádné doklady nepřiložil. Takový postup nelze aprobovat.
31. Z žalobkyní obstaraných podkladů totiž uvedený závěr bez dalšího nevyplývá. Z odpovědi školy se podává toliko to, že žalobce není zahrnut ve výkazech odvodu pojistného za období říjen až prosinec 1995 (zaslán byl pouze výkaz za prosinec 1995). Z toho však ještě nelze bez dalšího dovozovat, že by za něj pojistné nebylo placeno a nebyl na základě tohoto zaměstnání účasten důchodového pojištění. Tento závěr tak nemá podklad ve správním spisu. Ostatně sama žalovaná dodává, že žalobce měl případně doložit podklady, ze kterých by účast na pojištění vyplývala.
32. Pokud ovšem měla žalovaná po vyhodnocení shromážděných důkazů za to, že nejsou řádně prokázány všechny pojistně relevantní skutečnosti (týkající se zaměstnání žalobce u Střední odborné školy stavební a zahradnické Praha 9, Učňovská 1), měla o tom

žalobce v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 správního řádu konkrétně poučit a vyzvat jej k prokázání rozhodných skutečností. Jak již totiž bylo rozebráno výše, žalovaná má vůči žadatelům o dávky sociálního pojištění poučovací povinnost (viz shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2008, č. j. 6 Ads 57/2007-42). Do této poučovací povinnosti přitom spadá i poučení o tom, že shromážděné (či předložené) podklady neprokazují všechny pojistně relevantní skutečnosti, potažmo výzva k prokázání těchto skutečností. Zvláště tak měla žalovaná postupovat za situace, že žalobce se ani z prvostupňového rozhodnutí nedozvěděl, že by měl nějaké podklady ohledně doby zaměstnání od 16. 10. 1995 do 8. 12. 1995 dodávat, neboť z prvostupňového rozhodnutí se podávala pouze informace o provedení dalšího šetření a dodatečném rozhodnutí o této době zaměstnání. Žalovaná tímto způsobem nepostupovala a žalobce o tom, že nemá některé pojistně relevantní skutečnosti o předmětné době zaměstnání za prokázané, nijak neinformovala. Nedala mu tedy možnost na tuto skutečnost jakkoliv v rámci správního řízení reagovat. Jak již přitom bylo vysvětleno výše, je nedostatečné poučení poskytnuté žadateli o dávku důchodového pojištění podstatným porušením ustanovení o řízení před správním orgánem.

33. Pro úplnost zdejší soud v této souvislosti dodává, že vyměřovací základ i dobu pojištění lze skutečně dokládat i jinými způsoby než jen evidenčními listy důchodového pojištění. V případě absence primárního důkazního prostředku je třeba aplikovat obecná pravidla pro dokazování (viz ustanovení § 51 odst. 1 správního řádu). K prokázání pojistně relevantních skutečností je tedy možné užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci (srov. např. body 23 a 24 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2015, č. j. 2 Ads 8/2015-52, bod 19 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2017, č. j. 9 Ads 206/2016-23, či bod 15 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2022, č. j. 7 Ads 132/2020-25).
34. Vzhledem k výše popsaným pochybením žalované, pro které je na místě napadené rozhodnutí zrušit, se zdejší soud již nezabýval námitkou žalobce ohledně umožnění nahlédnout do správního spisu až po vydání napadeného rozhodnutí. Řešení této otázky a případného pochybení žalované ryze procesního charakteru totiž nemá vzhledem ke zrušujícímu rozsudku pro další řízení a rozhodnutí ve věci význam (přiměřeně srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74).

VI. Závěr a náklady řízení

35. Z výše uvedených důvodů tak zdejší soud shledal žalobu důvodnou a podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí, neboť skutkový stav, který vzala žalovaná za základ napadeného rozhodnutí, nemá oporu ve správním spisu a rovněž došlo k podstatnému porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, jež mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Rozhodoval přitom bez nařízení jednání, neboť napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení a takový postup mu umožňuje právě ustanovení § 76 odst. 1 s. ř. s. Nařízení jednání nebylo v posuzované věci nezbytné.
36. Věc zdejší soud zároveň vrátil dle ustanovení § 78 odst. 4 s. ř. s. žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení bude žalovaná vázána jeho právními názory vyjádřenými v tomto

rozsudku (viz ustanovení § 78 odst. 5 s. ř. s.). Řádně tedy poučí žalobce ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 správního řádu a náležitě zjistí skutkové okolnosti věci.

37. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků rozhodl zdejší soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce sice byl v řízení úspěšný, avšak žádné náklady mu nevznikly a ani je neuplatňoval. Žalované náhrada nákladů nenáleží, jelikož ve věci úspěch neměla.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze, dne 29. září 2025

JUDr. Tomáš Švec, Ph.D.
samosoudce